

N:o 36.

Ank. till Riksd. kansli den 19 april 1904, kl. 3,30 e. m.

*Andra Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 5,
i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t
angående utredning i fråga om afkastningen af stats-
skogarne m. m.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion n:o 75 föreslå herrar *C. J. Berggren, M. Matsson, Karl Hultkrantz* och *G. M. Sandin*, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t:

1:o) föranstalta om en utredning angående orsakerna till den ringa afkastning, som, enligt nu tillgängliga officiella uppgifter, statsskogarne gifva, samt till det låga kapitalvärde, som de synas äga, jämfördt med värdet af enskildes skogar och afkastningen af dem, och hvilket ej kan finna tillräcklig förklaring vare sig i öfverafverkning af enskildes skogar eller pågående ökning af statens skogskapital; samt

2:o) med ledning af nämnda utredning låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till de åtgärder, hvilka kunna befinnas vara behöfliga för att höja värdet på statens skogar och afkastningen af dess skogsmarker.»

I motiveringen till detta yrkande framhålla motionärerna frågans stora nationalekonomiska betydelse. Ibland våra naturliga tillgångar intaga nämligen skogar en mycket framstående plats; och om det

skulle visa sig, att statens skogar i jämförelse med de enskildes icke kunna tillgodogöras på ett i ekonomiskt hänseende fördelaktigt sätt, så kunde det vara värdt att taga i öfvervägande frågan om lämpligheten af statens fortsatta inköp af skogsmark. Den ifrågasatta utredningen borde därför enligt motionärernas förslag omfatta följande frågor: »i hvilken ägo, statens eller den enskildes, skogsmarkerna med bästa ekonomiska resultat, tillgodogöras; om någon väsentlig skillnad härutinnan förefinnes; och, om så är händelsen, orsakerna härtill.»

På i motionen angifna grunder anse motionärerna, att statskogarnes kapitalvärde, som i kungl. domänstyrelsens berättelse för år 1900 blifvit beräknadt till 78,126,142 kronor, rätteligen borde upptagas till minst 400,000,000 kronor, och att såväl med hänsyn till detta högre kapitalvärde som med hänsyn till den afkastning, som i allmänhet erhålles ifrån de enskildes skogar, den årliga afkomsten af statsskogarne borde vara högst betydligt högre än den för närvarande är.

Motionärerna beräkna årsafkastningen ifrån statsskogarne till 1,32 kronor per hektar och ifrån de enskildes skogar till 3,92 kronor per hektar. Ifrån de enskildes skogar skulle således erhållas i rundt tal tre gånger så stor afkastning som ifrån statsskogarne. Detta om hänsyn tages endast till arealen. Tages däremot samtidigt hänsyn till de olika skogsmarkernas produktionsförmåga, så skulle skillnaden väl bli något mindre, i det att årstillväxten enligt 1896 års skogskommittés beräkningar för statsskogarne uppgår till endast 1,15 kubikmeter per hektar, under det att motsvarande siffra för de enskildes skogar beräknas till 1,76 kubikmeter per hektar. Äfven med denna korrektion å de beräknade värdena skulle de enskildes skogar enligt motionärernas beräkning dock under alla omständigheter lämna dubbelt så stor afkastning som statsskogarne.

Men ej nog härmed. Motionärerna söka visa, att det ekonomiska utbytet af statens skogshandtering på grund af det sätt, på hvilket denna är ordnad, i själfva verket kommer att ställa sig ändå mera ofördelaktigt än de ofvan angifna siffrorna gifva vid handen, i det de vilja göra troligt att, under vissa angifna förutsättningar, »beräknadt öfver hufvud för all befintlig skogsmark, den enskilde tager åtta gånger så stor behållning ur lika stort skogskapital som staten.»

Beträffande de grunder, på hvilka motionärerna stödja sina här ofvan angifna beräkningar, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Motionärerna söka sedan visa, att det för statsskogarne ogynnsamma resultatet af deras beräkningar hvarken kan bero på någon bristande tillförlitlighet i de olika antaganden, som af dem lagts till

grund för dessa beräkningar, och ej heller kan ha sin förklaring i en öfverafverkning af de enskildes skogar eller bero på en ökning af statens skogskapital.

Gent emot den gängse, af 1896 års skogskommitté bestyrkta åsikten, att de enskildes skogar i allmänhet äro utsatta för en rätt betydlig öfverafverkning och att en del af skogskapitalet sålunda ingår i dessa skogars afkastning, anföra motionärerna, att om också »öfverafverkning skulle försiggå, hvilket dock hittills ej är faktiskt bevisadt och utan tvifvel ensidigt framhållits, då den ekonomiskt lika farliga misshushållning, som orsakas af öfveråriga bestånd och som nog mångenstädes råder, aldrig i sammanhang därmed vidrörts, så är dock den af »skogskommitté» kalkylerade öfverafverkningen (1,190,000 kubikmeter) pr år väsentligt mindre, än hvad som på samma ställe beräknats årligen blifva förfaret i skogarne (5,176,000 kubikmeter), och under sådana förhållanden kan ju i själfva verket mera tagas ur skogarne, än hvad nu är händelsen utan öfverafverkning. En naturlig slutsats häraf borde komma att blifva, att man först i andra hand bör hålla igen med afverkningarna och i första söka göra det, som förfares, ekonomiskt åtkomligt för tillgodogörande.» I samband härmed framhålla motionärerna den stora betydelse, som förbättrade kommunikationer skulle ha för ett bättre ekonomiskt utbyte äfven af statens skogar.

Slutligen uppträda motionärerna emot den uppfattningen, »att äfven om skog i statens händer ej skulle lämna samma ekonomiska resultat som i den enskildes, statens skogsinnehaf dock vore till fördel, ja, oeftergifligt, emedan skogarne i den enskildes händer förödas, och att därigenom vårt lands klimat skulle försämras till skada i synnerhet för jordbruket.» Enligt motionärernas åsikt kan skogarnes uthuggning icke inträffa i sammanhang med skogarnes ekonomiska tillgodogörande. Men äfven om skogarne skulle uthuggas, så skulle detta enligt motionärernas åsikt icke komma att försämra vårt lands klimat, utan tvärtom komma att medföra »helt andra följder än det haft i de områden, hvarifrån de varnande exemplen tagits.»

Efter att hafva påpekat, att stora områden af vårt land på grund af jordmånens beskaffenhet icke ägna sig för annat än skogsproduktion, framhålla motionärerna till sist, att första villkoret för en intensiv skogskultur är en klarare uppfattning af och en enigare mening om det sätt på hvilket skogarne till största fördel för landet böra handhafvas.

En motion af samma lydelse som denna har inom Första Kammar-
ren väckts af herrar *Alb. Bergström* och *J. S. F. Stephens*.

Första Kammarens andra tillfälliga utskott har i sitt med anledning
af motionen afgifna utlåtande anfört följande:

»Utan att ingå i någon omfattande granskning af de i motionen
angifna sifferuppgifterna och ännu mindre af motionärernas beräkningar
öfver de enskilda skogarnes produktionsvärde, hvilka beräkningar måste,
då för deras riktighet ej åberopats några exakta och styrkta fakta, anses
vara grundade på mer eller mindre lösa antaganden, vill utskottet dock,
hvad vidkommer den uppgifna arealen af statens skogar, framhålla, att
däruti ingå *dels* åtskilliga allmänna skogar: såsom ecklesiastika bo-
ställsskogar, till bergverkens understöd anslagna skogar, en del all-
männingskogar m. fl., af hvilka staten har föga eller ingen direkt af-
kastning, *dels ock* den å statens skogar betydande ytvidd impedimenter,
som ej äro skogbärande och hvilka endast å kronoparkerna enligt förut
åberopade domänstyrelsens berättelse utgöra 1,651,118 har 82 ar, till
följd hvaraf ock torde framgå, att den afkastning, beräknad per hektar,
som staten direkt erhåller från sina skogbärande marker, är fördelak-
tigare, än motionärerna förmena. Beträffande det belopp af 400,000,000
kronor, hvilket värde motionärerna ansett att statsskogarne böra
åsättas, finner utskottet, utan att ingå i bedömande af de beräkningar
som föranledt denna uppskattning, det vara likgiltigt till hvilket värde
statsskogarne i domänstyrelsens berättelse upptagas, och kan detta
värde naturligtvis ej utöfva något som helst inflytande på skogarnes
afkastningsförmåga.

I motsats mot motionärerna anser utskottet, att en väsentlig orsak
till det ofördelaktiga resultat motionärerna funnit vid jämförelse mellan
afkastningen af statens och af enskilda skogar är, att öfverafverkning
å de senare tvifvelsutan äger rum och att en del af skogskapitalet så-
lunda ingår i dessa skogars af motionärerna beräknade afkastning. Ut-
skottet kan i detta hänseende åberopa 1896 års skogskommittés utlåtande,
däri framhålles, att privatskogarna i regel äro föremål för en mer eller
mindre stark öfverafverkning, hvars storlek kommittén säger sig, i
saknad af exakta upplysningar angående skogarnes tillväxt och det af-
verkade virkets mängd, icke kunna angifva.

Däremot är utskottet ense med motionärerna därutinnan, att af-
kastningen af statens skogar skulle väsentligt höjas, om kommunika-
tionerna förbättrades. Särskildt skulle därigenom möjlighet beredas att
göra det rensningsvirke och skogsaffall, som nu måste förfaras, åtkom-

ligt för ekonomiskt tillgodogörande. Dylikt virke lär ej kunna flottas längre afstånd och ej heller kunna bära kostnaden af körtransport utöfver en mycket begränsad väglängd. Utvecklingen af järnvägsförbindelserna i Norrland skulle otvifvelaktigt medföra en afsevärd förhöjning i därvarande statsskogars afkastning.

Utskottet håller före, att afkastningen af statens skogar fortfarande är i stigande, och då den af motionärerna begärda utredning i viss mån blifvit af 1896 års skogskommitté verkställd samt en förnyad utredning i det omfång motionärerna begära skulle medföra betydande kostnader, utan att motsvarande gagn vunnas, hemställer utskottet, att ifrågakvarande motion icke måtte af Riksdagen bifallas.»

I enlighet härmed blef motionen af Första Kammaren afslagen.

Ehuru utskottet icke kunnat kontrollera riktigheten utaf de af motionärerna verkställda beräkningarna angående förhållandet emellan statsskogarnes och de enskilda skogarnes afkastning, så anser utskottet det dock för sannolikt, att den afkastning, som nu erhålles ifrån statsskogarne, genom lämpliga åtgärder i olika riktningar borde kunna betydligt höjas, och att denna afkastning också verkligen skall komma att fortfarande liksom hittills blifva allt större och större.

Särskildt inom de norra delarne af landet äro reviren på många ställen allt för vidsträckta, för att tillåta vederbörande revirförvaltare och jägeribetjäning att erhålla den noggranna kännedom om deras distrikt som är erforderlig för att dess skogstillgångar skola kunna blifva fullt säkert kända och beräknade samt på det i ekonomiskt hänseende mest fördelaktiga sättet tillgodogjorda.

De för statens skogar uppgjorda hushållsplanerna torde på grund häraf i många fall hafva blifvit mindre väl afpassade efter de lokala förhållandena, liksom den nödiga tillsynen öfver reviren af samma orsak ofta blifvit mindre tillfredsställande.

I sammanhang härmed kan också påpekas olämpligheten af det nu rådande sättet för beräkningen af jägmästares och öfverjägmästares resor i och för inspektion af de dem anförtrodda distrikten. Ersättningen för dessa utgår nämligen med ett fast belopp, oberoende af resornas omfattning, och har så småningom kommit att räknas såsom en del af den fasta lönen. En dylik anordning är naturligtvis föga ägnad

att sporra vederbörande till några mera omfattade resor inom sina distrikt. Särskildt beträffande öfverjägmästarne, som äga att utöfva kontrollen öfver jägmästarne inom ett större distrikt, har denna anordning visat sig vara mindre ändamålsenlig.

I många fall skall afkastningen ifrån statsskogarne säkerligen komma att i högst betydlig grad ökas, i samma mån som kommunikationerna till lands och vatten förbättras. Särskildt i de öfre delarne af landet, där staten äger stora sammanhängande skogsområden, men där nödiga flottningsanordningar ännu ej hunnit vidtagas, är det uppenbart, att skogarnes afkastningsförmåga under de närvarande förhållandena är mindre än den kunde och borde vara. Detsamma gäller i vissa afseenden äfven med hänsyn till järnvägskommunikationerna. I den mån nya sådana uppstå, komma de af bristande kommunikationer föranledda olägenheterna emellertid helt naturligt att minskas eller försvinna.

Statsskogarnas mer eller mindre otillfredsställande afkastning kan, förutom af de här nämnda orsakerna i enskilda fall samt i större eller mindre grad vara betingade äfven af andra omständigheter, såsom till exempel ett i vissa fall mindre lämpligt sätt för skogsauktionernas tillkännagifvande, bristande omsorg och tillsyn vid en del boställsskogars skötsel m. m.; men hufvudorsaken är enligt utskottets åsikt att söka i förhållanden, som hafva sin grund i statsskogarnes mindre gynnsamma ställning, såväl med hänsyn till den geografiska belägenheten som med hänsyn till flottnings- och andra kommunikationsförhållanden. Detta mindre gynnsamma läge, som statsskogarne i stort sedt intaga i jämförelse med de enskildes skogar, bör visserligen gifva anledning till vidtagande af särskilda åtgärder, som kunna vara ägnade att minska de däraf föranledda olägenheterna; men då hithörande förhållanden så nyligen som 1896 varit föremål för en särskild skogskommittés pröfning, och då en del af de ifrågavarande olägenheterna äro af den natur, att de icke genom några som helst utredningar kunna förändras, så anser utskottet, att fullgiltiga skäl saknas för bifall till den nu föreliggande framställningen.

De af motionärerna verkställda beräkningarne öfver afkastningen ifrån statsskogarne i jämförelse med afkastningen ifrån enskilda skogar grunda sig nämligen på förutsättningar och antaganden af så osäker beskaffenhet, att desamma icke kunna tillmätas någon större beviskraft, liksom också motiveringen i öfrigt icke synes vara ägnad att läggas till grund för en framställning till Kungl. Maj:t i det syfte, motionärerna här föreslagit.

På grund af de skäl, som här ofvan blifvit anförda, får utskottet hemställa,

att den ifrågavarande motionen icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 april 1904.

På utskottets vägnar:

J. BYSTRÖM.
